
Monika Kropelj
Maskiranje v ljudskih pravljicah in povedkah

Namen raziskave je razložiti alegorije pripovednih tipov, v katerih se pravljичni junaki bodisi od začetka pa do konca pripovedi ali pa le krajše obdobje pojavljajo v podobi, ki ni v skladu z njihovo resnično identiteto. Študija se osredotoča na povezavo med družbenimi in ideološkimi strukturami in alegorično sporočilnostjo junakove oz. junakinjine nenavadne pojave.

The aim of the research is to interpret the archetypal allegories of narrative types in which the folktale heroes or heroines either from the beginning to the denouncement of the narration, or only for a shorter period, appear in a state that is not in accordance with their real image. The study therefore concentrates on the connection between the social and ideological structures and the allegorical messages of the hero's (heroine's) unusual form of appearance.

Maskiranje in s tem prikrivanje identitete je tema, ki je pritegnila pozornost Milka Matičetovega že v šestdesetih letih, ko je imel predavanje o maskiranju v ljudskem pripovedništvu leta 1964 na mednarodnem srečanju Alpes Orientales v Gradu.¹ Obravnaval je problematiko mask in maskiranja predvsem v treh pripovednih tipih, in sicer v pripovedih o maski, ki maskirancu prirase, tako da je ne more več sneti; dalje v pravljicah o Pepeljuhu (Pepešnják), ki kot konjenik s tremi različnimi opremami uspešno premaga ovire; in o Pepelki (Pofujofa), maskirani v kožo mrtve matere, in njenih čudežnih oblekah. Matičetov ugotavlja, da primeri potrjujejo povezavo med maskiranjem oz. maskami in duhovi prednikov. V tem kratkem prispevku nameravam k Matičetovim dodati še nekaj svojih opažanj.

1. Maska

Pravljice se zelo pogosto začenjajo s konfliktno situacijo, v kateri se pravljичni junak(inja) lahko pojavi v »maski«, v kateri nastopa vse do srečnega konca, ko je

¹ Sui mascheramenti nella narrativa popolare, Alpes Orientales IV, Firenze 1966.

nagrajen z odlično poroko, vladarskimi častmi ali bogastvom. Svojo pot odrekanja in naporov začenjajo tovrstni junaki navadno kot nedozoreli, kot norčki, v živalski podobi, včasih tudi iznakaženi. Vprašanje je, kakšno prvotno sporočilnost vsebuje prikrita identiteta tega ali onega pravljичnega junaka. Vsekakor je ključ do odgovora skrit v alegorični govoric določenih pravljичnih motivov. Neredko namreč pravljice pa tudi nekatere druge zvrsti ljudskega pripovedništva na svojski način odsevajo določen družbeni in ideološki ustroj časa, v katerem so se izoblikovale. O njem ne govorijo naravnost, pač pa skozi sestav simbolov. Tako pravzaprav potrjujejo, kar je ugotovil že C. Lévi-Strauss, da družba nastaja in se oblikuje po simbolih in simbolnih sistemih.² Zato lahko tudi sestavi simbolov v pravljicah pomagajo prepoznavati odseve družbenih odnosov, šeg ter socialnih in verskih institucij iz časa nastanka določenih pripovednih motivov.

Pravljični junaki(-nje) so na takšen ali drugačen način maskirani v pravljicah, kot so npr.: AaTh 313 Dekle kot pomočnica pri junakovem begu (*The Girl as Helper in the Hero's Flight*), AaTh 361 Medvedjekožec (*Bear-skin*), AaTh 403 Črna in bela nevesta (*The Black and the White Bride*), AaTh 408 Tri pomaranče (*The Three Oranges*), AaTh 409 Dekle v podobi volka (*The Girl in a Form of a Wolf*), AaTh 425 Iskanje izgubljenega moža (*The Search for the Lost Husband*), AaTh 432 Princ – ptič (*The Prince as Bird*), AaTh 480 Deklici s prejo pri vodnjaku (*The spinning-Women by the Spring*), AaTh 510 Pepelka (*Cinderella and Cap o'Rushes*), AaTh 510 B Zlata, srebrna in zvezdna obleka (*The Dress of Gold of Silver and of Stars*), AaTh 530 Princesa na stekleni gori (*The Princess on the Glass Mountain*) ipd. V nekaterih primerih privzamejo podobo določene živali, včasih so neostriženi, skuštrani in umazani, v raztrganih capah, sivi od pepela. Včasih pa je tudi čisto jasno povedano, da si nataknejo na obraz masko, oblečejo kožo živali ali celo kožo mrtve matere, lahko celo začasno preidejo v mrtvo oz. speče stanje.³ Tako npr. čarovnikova hči pomaga svojemu snubcu opraviti vse naloge, ki mu jih zastavi njen oče in nazadnje z njim pobegne, med begom se spremeni v ribo v potoku, da bi s tem rešila sebe in fanta, ki pa pozneje pozabi nanjo in se namerava poročiti z drugo. Takrat pride na poročno gostijo čarovnikova hči, ko mu speče ribo, se mladenič spomni na svojo prvo nevesto in se z njo tudi poroči (AaTh 313). Medvedjekožec je fant, ki sklene z neznanim gospodom pogodbo, da se eno leto ne bo ne umival, ne strigel, ne kako drugače čedil. Takšnega ga gospod nato predstavi trem trgovčevim hčeram. Starejši dve ga zavrneta, najmlajša pa se je pripravljena z njim poročiti. Ko ga gospod urejenega in lepo napravljenega pripelje na poroko, se starejši iz zavisti vržeta skozi okno (AaTh 361). V pravljici o črni in beli nevesti pastorko, ki je prijazna in pravilno odgovori možem mesecem, ki ji nato pomagajo nabrati jagode sredi zime, njeni čudežni pomočniki nagradijo z biseri, njeno polsestro pa kaznujejo (AaTh 403). V treh pomarančah se skrivajo deklice, le eno uspe junak ohraniti pri življenju in še to mu hudobna služabnica spremeni v ptico ali ribo in sama zasede njeno mesto, prava nevesta na koncu vendarle pridobi nazaj svojo človeško podobo in hudobna služabnica je kaznovana (AaTh 408). Dekle v volčji podobi reši mladenič s tem, da jo ogovori (AaTh 409). Psihino iskanje moža zmaja, ki jo je zapustil potem, ko si ga je po nasvetu svojih zavistnih sester ogledala pri prižgani svetilki in s tem prekršila tabu

² Antropologie structurale, Paris 1958.

³ Prim. Salzburger Beiträge zur Volkskunde (Tod und Wandel im Märchen) Bd 4/1990, zlasti članek: Ingo Schneider, Tot und doch nicht tot: Zur Ubervindung des Todes im Märchen, str. 151 – 167.

(AaTh 425), je znano že iz antičnih mitov. Podobno spreminja svojo ptičjo podobo princ ptič v prisotnosti princese, zapusti jo, ko ga rani hudobna mačeha, vendar ga deklica najde in ozdravi (AaTh 432). Tako kot v primeru črne in bele neveste je prijazna in pridna, a okorna pastorka nagrajena za svoje delo pri stari ženi z izjemno lepoto, medtem ko je lena mačehina hči kaznovana (AaTh 480). Čudežne obleke pomagajo Pepelki do poroke s princem (AaTh 510, 510B). V pravljici o Princesi na stekleni gori si pribori njeno roko na videz neobetaven fant kot konjenik v zlati, srebrni in rdeči opravi (AaTh 530). Obleka oz. maska torej predstavlja povezanost junaka oz. junakinje z duhovi mrtvih prednikov, da takšni lahko izvršijo določena dejanja in dosežejo zaželjen cilj.

2. Ekskluzija

V pravljicah so junaki in junakinje s prikrito identiteto pogosto prestavljeni iz vsakdanjega okolja oz. se gibljejo med običajnim okoljem in ekskluzijo, ki jo ponazarjajo gozd, vrt oz. jasa z izviro, reka – kadar se junakinja spremeni v ribo, grob, skalna votlina, tudi stolp ali samotna hiša sredi gozda, gora, kjer živijo nadnaravna bitja ipd. Simbolika teh območij ponazarja prehod med zemeljskim in nebesnim svetom. Tudi megla, v katero se junakinja včasih zavije, kadar se želi prikrita udeležiti pomembnih dogajanj, ponazarja nekaj nedoločnega med dvema stanjema.

3. Dela in preizkušnje

Naloge, ki jih mora opraviti pravljичni junak oz. junakinja, so npr. razdelitev različnih vrst zrnja ali ločitev zrnja od smeti, lahko tudi nabiranje dozorelih jagod sredi zime, pomoč jablani, ki ni rodila sadov, ali suhemu vodnjaku ipd. Vse to se zdi na nek način povezano s simboliko obnavljanja in pritoka svežine. Preja, delo, ki ga opravljajo pravljичne junakinje v nekaterih od omenjenih pravljичnih tipov, kakor tudi druga dela, povezana z volno oz. nitjo, spominjajo na cikel življenja in smrti. Vreteno je, kot je znano, saj je atribut rojenic (Park), simbol večnega vračanja, kroženja, tudi simbol smrti. Nanj se navija nit, ki ponazarja življenski tok. Opravila, povezana z vretenom in nitjo, nakazujejo avtomatizem v planetnem sistemu, zato so ta dela včasih nevarna in naj bi se opravljala po določenih predpisih. Samo izbranci lahko uspešno opravijo te naloge, tisti pa, ki se skušajo vrniti na njihovo mesto, so kaznovani. Tako mnogi raziskovalci razlagajo preizkušnje, ki jih mora prestat, in končno srečo, ki jo pravljичni junak oz. junakinja doseže, z iniciacijo.⁴ Na sorodnost med motivom s čudežnimi Pepelkinimi oblekami, njenimi dejanji ter vzponom in nekaterimi stopnjami iniciacijskih ritualov je opozarjala tudi Katalin Horn.⁵ Ob primeru bolgarske pravljice *Zlatnoto momiče* (AaTh 403, 480) je v zadnjem času Dagmar Burkhart povezala pastorkino srečanje s starko (utelešeno veliko boginjo) globoko v gozdu (dostop v onstranstvo) in preizkušnje, ki jih pri tem prestane, z iniciacijo.⁶ Podobno so bile tudi junakove preizkušnje sestavni del iniciacijskih ritualov.

⁴ Prim. Linda Dégh, *Hochzeit*, *Enzyklopedie des Märchens* 6/4 – 5, 1990, 1114; Richarda Becker, *Initiation*, *Enzyklopädie des Märchens* 7/1, 1991, 185 – 186.

⁵ *Das Kleid als Ausdruck der Persönlichkeit. Ein Beitrag zum Identitätsproblem im Volksmärchen*. *Fabula* 18/1977, 75 – 104.

⁶ *Aspekte des Weiblichen im bulgarischen Tier- und Zaubermärchen*. *Fabula* 23/1982, 207 – 220.

4. Lažna nevesta oz. ženin

Pravljicam, v katerih se že na tak ali drugačen način pojavlja maskiranje, je pogosto dodan tudi motiv lažne neveste oz. ženina, ki prav tako na neki način sodi na področje prikrivanja identitete, čeprav kar z zamenjano osebo. V tem motivu so nekateri raziskovalci videli povezavo s šego lažne neveste, pri kateri so snubcem, ki so prišli po nevesto, najprej porinili pred vrata drugo našemljeno osebo. Na to, da naj bi imela Pepelkina polsestra, ki jo doleti žalostna usoda, določeno zvezo z lažno nevesto v slovenskih in tujih ženitovanjskih šegah, so opozarjali nekateri raziskovalci že konec minulega stoletja.⁷ Vendar pa podobna vloga, ki jo odigrajo pravljlični antijunaki(nje) v pravljicah kot npr.: AaTh 300 Ubijalec zmaja (*The Dragon-Slayer*), 301 Tri ugrabljene princese (*The Three Stolen Princesses*), AaTh 531 Ferdinand pravi in Ferdinand lažni (*Ferdinand the True and Ferdinand the False*), AaTh 506 Rešena princesa (*The Rescued Princess*), daje slutiti, da ta pravljlični element nima le apotropejskega pomena, ampak izhaja še iz drugih osnov. V pravljici o ubijalcu zmaja (AaTh 300) se za zmagovalca nad zmajem izdaja princesin kočijaž oz. spremljevalec, a je na dan poroke razkrinkan. Podobno se godi goljufivima spremljevalcema v pravljici Tri ugrabljene princese (AaTh 301), potem ko se pravljlični junak srečno vrne iz podzemlja, odkoder sta najprej potegnili princese. Tudi zlobne polsestre v pravljici o Pepelki, navadno po neuspešnem poskusu, da bi postale prinčeve neveste, doleti žalosten konec. V pravljici Rešena princesa (AaTh 506) se namerava poročiti s princeso junakov služabnik in zato tudi svojega gospoda vrže v morje, vendar je na koncu njegova goljufija razkrita in princesino roko dobi princ, ki se je čudežno rešil iz morja.

Medtem ko je – kot rečeno – pomen lažne neveste v ljudskih šegah izrazito apotropejski, dobimo v pravljicah vtis, da njena vloga ni bila le v odvratni grozeče nevarnosti ali zle sile od neveste oz. ženina, ki sta bila v prehodnem času izpostavljena najrazličnejšim težavam, ampak je treba pojasnilo zanjo iskati še v drugih verovanjih, ki so predstavljala podlago za nastanek šeg prehajanja in so danes že potonila v pozabo. Po pravljicah sodeč bi namreč lahko domnevali, da so bili pri sklepanju pomembnejših zvez – tudi duhovnih (zaobljube bogovom, svečeništvo) – tisti, ki so nepoklicani skušali to doseči, kaznovani. Od tod tudi toliko nalog, ki jih morajo opraviti, in preizkušenj, ki jih morajo pretrpeti pravljlični junaki in junakinje. Le njim namreč pomagajo čudežni pomočniki, največkrat kot duhovi mrtvih prednikov, in zato uspejo; nepoklicani pa ne samo, da ne uspejo, ampak so tudi kaznovani, ker so se hoteli vrniti na mesto poklicanih oz. izbranih.⁸

5. Zakleti in njihova odrešitev

Med pripovedi, v katerih nastopajo junaki in junakinje, katerih identiteta je prikrita, pa nedvomno sodijo tudi pravljice, kjer se pojavljajo zakleti protagonisti, kot je to pogosto npr. v pravljličnem tipu AaTh 425 Iskanje izgubljenega moža (*The Search for the lost Husband*) oz. Amor in Psyche (*The Tale of Cupid and Psyche*) in tem sorodna AaTh 425A Pošast ženin (*The Monster as Bridgroom*), AaTh 425C Lepotica in zver (*Beauty and the Beast*), kjer je pravljlični junak zaklet v zver in ga odreši dekletova

⁷ O tem je pisal že P. Arfert, *Das Motiv von der unterschobenen Braut*. Diss. Rostock 1897.

⁸ Prim. R. Merkelbach, *Eros und Psyche*. V: *Amor und Psyche*, Hgg. Gerhard Binder und Reinhold Merkelbach, Darmstadt 1968, 392 – 407.

ljubezen. V pravljici AaTh 410 Trnjulčica (*Sleeping Beauty*) se uresniči zakletev hudobne vile in princesa, ko se zbode s preslico, zaspi, z njo pa tudi cel grad, dokler je ne odreši princ s poljubom. V pravljici AaTh 441 Sin jež (*Hans my Hedgehog*) je junak začaran v ježa in se spremeni v lepega mladeniča šele med poročnim obredom. V pravljicah se pojavlja zakletev v različnih zvezah in ima različne vzroke. Junaki, ki preidejo v zakleto stanje, so včasih rojeni prestarim staršem, ki niso mogli imeti otrok, lahko so otroci spočeti preko ribe, kače ali drugih živali oz. so kako drugače že od rojstva zaznamovani. Zakletev se lahko izvrši v trenutku, ko je prekršen tabu, npr. prekršitev tajnosti, prekršitev prepovedi preje⁹ v določenem obdobju kot v pravljici Trnjulčica (Grimm No. 50, AaTh 410) ali pa gre za prekršitev kake druge prepovedi, lahko jo povzroči tudi greh, neredko tudi samo neprevidna izjava matere oz. staršev, velikokrat pa pravljice o vzroku zakletve molčijo. Med naštetimi spremembami zunanjega videza je še posebej pogosta sprememba pravljичne junakinje oz. junaka v kačo, kar je po svoje tudi zgovorno, saj vemo, da so Grki častili kače v prvi vrsti kot htonična božanstva in kot čuvajočo silo. Predstavljale so bodisi zle sile, kot delfijski Python, Hidra iz Lerne in arkadijska Echidna; veliko pogosteje pa je bila kača dobrotljivo bitje, duh prednikov in junakov, kot so npr. Cychreus, Erechtheus, Asclepius.¹⁰ Da so se tudi na Slovenskem ohranili sledovi predstav o kačah kot inkarnaciji duhov rodovnih prednikov, potrjujejo – poleg številnih povedk in pravljic o kačah, prinašalkah sreče in blagostanja, razširjenih na naših tleh – morda tudi likovni spomeniki. Na renesančnih viteških nagrobnikih so pogosto upodabljali kače. E. Cevc¹¹ kačo na nagrobnikih razlaga kot simbol minljivosti in smrti, kar tudi nedvomno je, vendar je verjetno korenina tega simbola smrti prav njena davna povezava s predstavo o prednikih.

V številnih kulturnih okoljih naj bi imel po splošnem prepričanju mitični prednik rodu in torej civilizatorični junak podobo kače. Pri Ilirih je bilo razširjeno verovanje, da se mrtvi predniki prikazujejo v obliki kače. Z Iliri je tesno povezan mit o Kadmu in Harmoniji – ustanoviteljih Teb in starših Ilirija – ki naj bi se kot kači umaknila v južno Ilirijo oz. naj bi se tam spremenila v kačo, kjer naj bi ju Enhelejci imenovali za svoja voditelja. Izpričano je, da so ju po božje častili, kače pa so imeli za božje živali. Po mnenju nekaterih strokovnjakov (K. Oštir) naj bi ime Iliri izhajalo prav iz imena za kačo.¹² Po arhaičnih predstavah, tako tesno povezanih s predniki, bi torej sprememba zaklete kraljične v kačo pomenila latentno življenje pravljичne junakinje, lahko pa tudi njeno identifikacijo z duhom (mrtvega) prednika.

Analogna je simbolika ribe, saj se ti dve živali pogosto zamenjajeta. Tudi simbolika ribe je tesno povezana z rojstvom ali ciklično obnovo. Anaksimander pravi, da je bila riba v arhaični Mali Aziji oče in mati vseh ljudi in se zato ni smela jesti.

Podobno kot junakinja lahko tudi pravljичni junak privzame podobo kače oz. zmaja. Tako npr. v pravljici Amor in Psihe. Pravljica o Amoru in Psihe v svoji alegorični pripovedi zelo nazorno ponazarja zgoraj omenjene predstave. Psihe namreč po nasvetu Apolonovega preročišča v Miletu izpostavijo na vrh skalne pečine zmaju, rojene-

⁹ Na Slovenskem je ta tabu povezan predvsem s predstavami o Torki.

¹⁰ Marjeta Šašel Kos, *Draco and the Survival of the Serpent Cult in the Central Balkans*. *Tyche* Bd. 6/1991, 183 – 192.

¹¹ Gre za nagrobnik Wilhelma Villandersa, na katerem se kači ovijata okoli stebričev, ki podpirata lok niše, v kateri stoji vitez, in nagrobnik Ivana Lenkoviča. Oba nagrobnika sta iz frančiškanskega samostana v Novem mestu - kjer se kača, ki ima moško glavo in krono na njej, ovija okoli vitezove noge. (Štirje renesančni nagrobniki v Novem mestu. Novo mesto 1365 – 1965. Maribor/Novo mesto 1969, 180 – 195, 185).

¹² Kot op. 18.

mu vsemu svetu v pogubo. Svatovski sprevod se spremeni v pogrebnega. Toda Psihe je srečna v Amorjevem rajskem gradu, dokler po nasvetu zavistnih sestra ne prekrši prepovedi in prižge luč, da bi videla spečega moža. Ko ga opeče kaplja olja goreče svetilke, Amor odleti k svoji materi Veneri, povzročiteljici Psihine usode. Ta naloži Psihi nemogoče naloge, ki pa jih z Amorjevo pomočjo in pomočjo njegovih zaveznikov uspešno reši, postane nesmrtna, se združi z Amorjem in rodi hčerko – Slast.¹³

Motiv je pogosto upodobljen tudi na antičnih nagrobnikih. Alegoričnost te pravljice je tesno povezana s predstavami o smrti, rojstvu in ljubezni (Eros). Slednja ima odločilno vlogo pri procesu presnavljanja. Pri orfični kozmogoniji naj bi Noč rodila jajce, iz njega se je razvila ljubezen, iz polovic lupine pa sta nastala Zemlja in Nebo. Podobno naj bi po Heziodu prvotnemu Kaosu sledila Zemlja (Gea) in Eros (Ljubezen).

Podobno kot pravljica o Amorju in Psihe in večina njej sorodnih pravljicnih tipov vsebujejo tudi nekateri drugi pripovedni tipi osnovno shemo kozmogonskega procesa. V sklopu tovrstnih transformacij je še posebej zanimiva sprememba kraljične v košuto, oz. pravljичnega junaka, pastorkinega brata v kozlička ali sorodno parkljasto žival v pravljичnem tipu AaTh 450 Bratec in sestra (*Little Brother and Little Sister*). Ta sprememba se očitno navezuje na simboliko oživljanja bioloških in kozmičnih ritmov, zato so podobo parkljaste živali pogosto »privzemali«¹⁴ inicianti raznih kultov. V teh pravljicah imamo opraviti z ostanki predstav o gibalih, ki naj bi v naravi in pri ljudeh vodila obnovitvene procese.

Podobno, kot je odkrival Eliade v boju z zmajem centralno dejanje junakovega življenja, dejanje, ki predstavlja ponovitev stvarjenja in je zatorej priključeno iniciacijskemu ritualu,¹⁵ lahko na drugi strani tudi v oživljanju kozmičnih in bioloških ritmov vidimo bistveni element šeg prehoda. Tudi te rituale nam na svojski način posredujejo pravljice.

Maske torej – kot je ugotovil že Milko Matičetov – povezujejo žive z duhovi prednikov ali jih celo posebljajo. Spremenjen zunanji videz tako v pravljicah kot v šegah predstavlja povezanost junaka oz. junakinje z duhovi mrtvih prednikov oz. celo identifikacijo z njimi in omogoča junakom, da lahko izvršijo določena dejanja in dosežejo zaželjene cilje.

Summary

The Meaning of Masks in Folk Tales

From the opening conflict to the happy end, when they are rewarded with a royal marriage, royal privileges or riches, the fairy-tale heroes must walk a road full of obstacles, often under a disguise which does not reflect their true self. They toil as immature personalities, as fools, in the shape of an animal; sometimes they are even deformed. The fairy-tale heroes receive the assistance of the ancestors or other donors, since they are themselves related to the other world: in the period before their marriage they were not their true «worldly» self. For example, the count's son

¹³ Publij Ovidij Naso, *Metamorfoze*. Ljubljana 1977, MK - Kondor, izbral in poslovenil Kajetan Gantar.

¹⁴ Prim.: Apulej, *Metamorfoze ali Zlati osel*. Ljubljana 1981 (prev. Primož Simoniti). V antiki je kozel dal ime umetniški zvrsti - tragedija pomeni namreč dobesedno «kozlovsko pesem», s katero so obredno spremljali darovanje kozla za Dionizove praznike.

¹⁵ Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft 2, 259.

is a dirty and dumb stable boy (AaTh 502 The Wild Man, AaTh 530 The Princess on the Glass Mountain), the king's daughter toils as a swineherdess, wearing the skin of a dead animal or even of a dead mother, as in the variants - recorded by Milko Matičetov in Resia (AaTh 510 Cinderella). Here and there a fairy-tale hero is born as a hedgehog (AaTh 441 Hans my Hedgehog), the heroin is transferred into a snake (AaTh 409 The Girl in Form of a Wolf / Snake). Heroes and heroines are often plucked out of their everyday environment or they commute between the normal surrounding and the other world and the motive of a false bride or a groom is also often an element of these fairy-tales. While the false bride in folk customs has a primarily apotropaic meaning, fairy tales give the impression that its role was not only in warding off a potential danger or an evil force from the bride and the groom. Judging by fairy tales, anybody who was unauthorized to enter a significant relationship, including spiritual ones (pledges to the gods, the priesthood) failed and got punished for attempting to step into shoes of the chosen. Very interesting from this point is the fairy-tale AaTh 425 Amor and Psyche, the images of Cupid and Psyche were also often presented on tombstones from the classical period. The allegorical message of this fairy tale is closely linked to notions about death, birth and love (Eros), which has a decisive role in the process of renewal.

The masks - as it has already been pointed by Milko Matičetov - connect the living with the spirits of the dead ancestors, or else they personify them. The altered appearance in fairy tales and customs represents the connection between, or even identification with the hero or the heroine and ancestral spirits, thus enabling the former to perform certain acts and achieve their goals.

Milko Matičetov na konferenci International Society for Folk - Narrative Research na gradu Libnice pri Pragi, posvečeni vprašanju evropske pripovedke